

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 224g/2024

privind excepția de neconstituționalitate a articolului
1244 alineatele (5) și (6) din Codul civil

(dobânda stabilită în contractul de împrumut)

CHIȘINĂU
24 iunie 2025

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dnei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dnei Viorica PUICA,
dlui Nicolae ROȘCA,
dnei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dnei Maria Arhir, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 7 noiembrie 2024,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 24 iunie 2025, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 1244 alineatele (5) și (6) din Codul civil, adoptat prin Legea nr. 1107 din 6 iunie 2002, ridicată de dl avocat Tudor Buhnaci, în interesele dlui Dumitru Tărăburcă, în dosarul nr. 2-10543/2023, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de către doamna judecător Olga Boțan de la Judecătoria Chișinău, sediul Centru, pe baza articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

3. În anul 2009 a fost încheiat un contract de împrumut între dl Dumitru Tărăburcă [împrumutat] și SRL „TOPIA SOLUTIONS” [împrumutător]. Dl Dumitru Tărăburcă a garantat restituirea sumei împrumutate prin ipotecarea unor bunuri imobile.

4. Considerând că și-a executat obligațiile ce derivă din contractul de împrumut menționat *supra*, la 3 ianuarie 2020, dl Dumitru Tărăburcă a formulat o cerere de chemare în judecată împotriva SRL „TOPIA SOLUTIONS” prin care a solicitat radierea grevărilor asupra imobilelor ipotecate.

5. În cadrul procesului, considerând că obligațiile din contractul de împrumut nu au fost executate integral, *TOPIA SOLUTIONS* a inițiat o acțiune reconvențională împotriva dlui Dumitru Tărăburcă.

6. Ulterior, dl avocat Tudor Buhnaci a ridicat, în interesele dlui Dumitru Tărăburcă, excepția de neconstituționalitate a articolului 1244 alineatele (5) și (6) din Codul civil.

7. Printr-o încheiere din 30 octombrie 2024, Judecătoria Chișinău, sediul Centru, a admis cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate a

articolului 1244 alineatele (5) și (6) din Codul civil și a sesizat Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

8. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nicio lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 26 Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

[...].”

Articolul 46 Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

„(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sunt garantate.

(2) Nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.

[...].”

Articolul 47 Dreptul la asistență și protecție socială

„(1) Statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, lui și familiei lui, cuprinzând hrana, îmbrăcămintea, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare.

(2) Cetățenii au dreptul la asigurare în caz de: șomaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrânețe sau în celelalte cazuri de pierdere a mijloacelor de subzistență, în urma unor împrejurări independente de voința lor.”

Articolul 54 Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

9. Prevederile relevante ale Codului civil, adoptat prin Legea nr. 1107 din 6 iunie 2002, sunt următoarele:

Articolul 1244

Dobânda în baza contractului de împrumut

„(1) În baza contractului de împrumut, părțile pot prevedea și plata unei dobânzi, a cărei rată anuală nu poate depăși dublul ratei de referință CHIBOR înregistrată în ziua bancară anterioară datei în care părțile au stipulat rata dobânzii. În sensul prezentului alineat, rata de referință CHIBOR este rata calculată în modul stabilit de Banca Națională a Moldovei, în baza cotațiilor orientative/ferme ale băncilor contribuții pentru plasarea mijloacelor bănești în lei moldovenești la alte bănci, pe termen de 12 luni.

(2) Interdicția prevăzută la alin.(1) nu se aplică dobânzilor percepute sau plătite de către Ministerul Finanțelor, Banca Națională a Moldovei, de băncile comerciale, de asociațiile de economii și împrumut, organizațiile de creditare nebancaară, în temeiul împrumuturilor acordate prin intermediul platformelor de finanțare participativă, precum și în alte cazuri prevăzute de lege.

(3) Rata dobânzii prin care se încalcă dispozițiile alin.(1) se reduce de drept până la rata maximă permisă conform alin.(1). Orice clauză contrară este nulă.

(4) În sensul prezentului articol, prin dobândă se înțelege atât sumele socotite în bani cu acest titlu, cât și alte prestații, sub orice titlu sau denumire, la care împrumutatul se obligă drept preț al utilizării împrumutului.

(5) Suma de bani împrumutată este purtătoare de dobândă din ziua în care a fost remisă împrumutatului.

(6) Se plătește dobândă la expirarea fiecărui an pentru perioada dintre momentul indicat la alin.(5) și cel al restituirii împrumutului dacă în contract nu este prevăzut altfel.

(7) În cazul în care împrumutatul nu plătește dobânda în termen, împrumutătorul poate cere restituirea imediată a împrumutului și a dobânzii aferente.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

10. Autorul excepției de neconstituționalitate susține că textul criticat este imprevizibil, deoarece nu stabilește în mod clar care este perioada de timp maximă pentru care împrumutătorul are dreptul să calculeze și să solicite încasarea dobânzii contractuale aferente sumei împrumutate. Acest fapt i-ar

permite împrumutătorului să solicite încasarea unei dobânzi contractuale excesive, pentru o perioadă de timp foarte mare, care ar conduce la îmbogățirea sa nejustificată, iar împrumutatului i s-ar provoca un prejudiciu material considerabil.

11. Lipsa de previzibilitate și claritate a legii încalcă accesul liber la justiție și poate aduce atingere dreptului la apărare al părților.

12. Prin urmare, autorul excepției afirmă că prevederile contestate încalcă articolele 20, 23, 26, 46, 47 și 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

13. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

14. În conformitate cu art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul civil, ține de competența Curții Constituționale.

15. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost formulată de subiectul căruia i s-a acordat acest drept pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

16. Obiectul excepției îl constituie articolul 1244 alineatele (5) și (6) din Codul civil. Curtea reține că norma contestată nu a făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

17. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză în care se examinează o cerere privind constatarea neexecutării obligațiilor care decurg dintr-un contract de împrumut. Dat fiind faptul că autorul contestă unele prevederi care reglementează dobânda stabilită într-un contract de împrumut, Curtea admite că instanța de judecată ar putea aplica prevederile criticate la examinarea cauzei.

18. Autorul excepției susține că norma contestată contravine articolelor 20 (*accesul liber la justiție*), 23 (*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*), 26 (*dreptul la apărare*), 46 (*dreptul la proprietate privată și protecția acesteia*), 47 (*dreptul la asistență și protecție socială*) și 54 (*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*) din Constituție.

19. În jurisprudența sa, Curtea a reținut că articolele 23 și 54 din Constituție nu au o aplicabilitate de sine stătătoare. Pentru a fi aplicabile, autorul sesizării trebuie să demonstreze existența unei ingerințe în drepturile fundamentale (DCC nr. 136 din 19 octombrie 2023, § 19; DCC nr. 173 din 7 decembrie 2023, § 26).

20. Cu privire la incidența articolelor 20 și 26 combinate cu articolul 23 din Constituție, autorul sesizării susține că normele contestate ar fi imprevizibile și nu ar permite determinarea perioadei maxime de timp pentru care împrumutătorul poate calcula și pretinde dobândă pentru suma împrumutată, fapt care i-ar încălca justițiabilului accesul liber la justiție și dreptul la apărare. Curtea observă că legislatorul, având competența de a reglementa relațiile dintre persoanele private, inclusiv cele referitoare la împrumuturi pecuniare, a prevăzut ziua de la care dobânda se calculează, ziua până la care se calculează aceasta, periodicitatea plății dobânzii, dar și prerogativa părților unui contract de împrumut să consimtă altfel. Curtea reține că normele contestate nu restrâng accesul liber la justiție și nici dreptul la apărare al unui justițiabil. Mai mult, fiecare parte a contractului de împrumut este îndreptățită să se adreseze instanței

de judecată pentru protecție, dacă cealaltă parte îi încalcă drepturile ce derivă din normele legale sau din clauzele contractuale (articolul 15 alin. (1) din Codul civil și articolul 5 din Codul de procedură civilă), de asemenea, fiecare parte dispune de dreptul de a fi reprezentată de un avocat (articolul 75 din Codul de procedură civilă).

21. Cu privire la incidența articolului 46 din Constituție, autorul sesizării a menționat că i se încalcă, printre altele, și dreptul la proprietate privată, deoarece norma contestată permite împrumutătorului să pretindă împrumutătorului o dobândă excesivă, calculată pentru o perioadă de timp foarte mare, fapt care i-ar cauza împrumutătorului un prejudiciu material considerabil.

22. Curtea notează că dreptul de proprietate nu este un drept absolut. Legislatorul posedă prerogativa de a reglementa prin lege organică regimul juridic general al proprietății. Bazându-se pe această prerogativă constituțională, legislatorul a pus la dispoziția persoanelor private o modalitate de transmitere a banilor prin împrumut, inclusiv cu titlu oneros (a se vedea articolele 1242-1250 din Codul civil). De asemenea, în cazul în care contractul de împrumut prevede plata unei dobânzi, legislatorul a reglementat în articolul 1244 din Codul civil mărimea maximă a dobânzii (alineatul (1)), efectul depășirii ratei maxime a dobânzii (alineatul (3)), momentul din care începe calcularea dobânzii (alineatul (5)), momentul până la care se calculează și periodicitatea plății dobânzii (alineatul (6)). Având în vedere că legislația civilă se întemeiază pe recunoașterea egalității participanților la raporturile juridice civile, pe libertatea contractuală, inadmisibilitatea imixtiunii în afacerile private, exercitarea drepturilor și executarea obligațiilor cu bună credință etc., Curtea reține că atât recunoașterea consimțământului semnatarilor contractului de împrumut, cât și acceptarea voită de către aceștia a clauzelor referitoare la mărimea și periodicitatea dobânzii se includ în obligația pozitivă a statului de a reglementa folosința bunurilor de către persoanele private.

23. Prin urmare, Curtea constată că norma criticată stabilește repere obiective care le permit destinatarilor în mod previzibil să-și adapteze comportamentul fără a le afecta dreptul de proprietate.

24. Referitor la pretinsa neconformitate a normei contestate cu articolul 47 din Constituție, Curtea observă că autorul nu a prezentat argumente. În acest sens, în situații similare, Curtea a respins ca inadmisibile sesizările formulate, precizând că trimiterea la un text din Constituție, fără explicarea pretensei neconformități cu acesta a prevederilor legale contestate, nu echivalează cu un argument. Curtea a stabilit că, dacă ar proceda la examinarea unei asemenea excepții de neconstituționalitate, ea s-ar substitui autorului acesteia în privința formulării unor critici de neconstituționalitate, fapt care ar echivala cu un control efectuat din oficiu (DCC nr. 59 din 19 aprilie 2022, § 17; DCC nr. 50 din 2 mai 2023, § 22).

25. Având în vedere cele menționate, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 27 alineatele (2) și (4) lit. d), 37 și 40 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 1244 alineatele (5) și (6) din Codul civil, adoptat prin Legea nr. 1107 din 6 iunie 2002, ridicată de dl avocat Tudor Buhnaci, în interesele dlui Dumitru Tărăburcă, în dosarul nr. 2-10543/2023, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

Chișinău, 24 iunie 2025

DCC nr. 70

Dosarul nr. 224g/2024